

CAUSA DISJUDICANDA

CORAM HOC SACRO
TRIBUNALI.

1. **E**st Solum propriè dictum peccatum; præteritum, non futurum; proprium, non alienum; personale, non originale; post, non ante baptismum commissum. Quæ enim ante baptismum commissa sunt, non per modum iudicii, sed per lavacrum regenerationis in baptismo remittuntur, cum Sacramentale poenitentiae tribunal solum datum sit illis, qui jam intra Ecclesiam, & ejus jurisdictionem per baptismum sunt constituti. Unde qui fictè baptismum suscipit, sed tamen validè, solam fictionem & posteriora peccata confiteri tenetur, non autem priora, quæ virtute baptismi ante suscepti, recedente fictione, remittuntur. Sed quid de peccatis post primum baptismum commissis, dum aliquis ob dubium de ejus valore sub conditione baptizatur? Sunt dubia materia clavium, & consequenter sub conditione confitenda, si primum baptismus validum fuerit.

2. Ex dictis inferitur primò, imperfectiones propriè dictas, quamvis aliquo modo, saltem reductivè, participant rationem offensæ Dei, cum non sint pura negatio perfectionis omnino indebitæ, sed debitæ quadantenus, licet non ex lege, saltem ex congruitate, hominemque ad peccata disponant, quia tamen propriè contra legem non sunt, nec proinde vera peccata, non esse sufficientem materiam Sacramentalis absolutionis, quæ solum respicit solvenda peccata verè talia. Utiliter tamen timorati se de illis accusant:

*in Edi-
tione lug-
dun. an
1651.

quia multum juvant ad excitandum dolorem, con-
fessionem sui, & ad disponendum pro evitatione
venialium, dum consilium sumitur à Confessa-
rio. Quid igitur ad sequentem casum Marianum?
B. Albertus Magnus Ratisbonensis Episcopus
super missus est * quæst. 43. § 2. postquam præ-
misisset, quod triplex est confessio, scilicet accu-
satio peccatorum, recognitio incongruitatis, vel
ingratitude beneficiorum, & confessio insufficien-
tia meritorum; subiungit: & hæc fuit propriè
confessio Beatissimæ Virginis, qua confitebatur Deo,
quod tantam gratiam suscepit, quod numquam de
condigno meruit, vel quam omnis creatura mereri
potuit, licet ipsa de congruo meruerit. Hæc, &
similia confessa fuit B. Virgo Joanni Evangelistæ suo
proprio Confessori. R. confessionem illam Maria-
nam non fuisse Sacramentalem, nec S. Joannem
Beatissimam & purissimam semper Virginem Ma-
riam, quam ab omni labe peccati prorsus noverat
immunem, Sacramentaliter absolvisse. Unde
divisio confessionis in tria membra relata non est
divisio confessionis propriè acceptæ, sed in sensu
alieno ab usu Theologorum, Conciliorumque
loquentium de confessione, prout est pars Sacra-
menti. Itaque si quis hodièque aliud nihil aperiret
confessario, quam dona tibi cœlitus collata,
veraciter addendo, se ea nullatenus fuisse pro-
meritum, non posset cum ejusmodi seu con-
fessione, seu narratione consistere essentia Sa-
cramenti.

3. Infertur secundò, relaxationes, dispensatio-
nes votorum & juramentorum, absolutiones ex-
communicationum, aliarumque obligationum
seu vinculorum, quæ nonnumquam in hoc tri-
bunali fiunt, non pertinere per se ad hoc judi-
cium, sed ad aliam potestatem clavium genera-
lioribus terminis *Matth. 18.* concessam: *quacum-
que alligaveritis super terram, erunt ligata & in
cœlo; & quaecumque solveritis super terram,
erunt soluta & in cœlo.* Unde etsi ratione fori
interni

interni conscientiae commodè fiant in hoc tribunali, ad forum tamen Sacramentale propriè non spectant, cum extra Sacramentum fieri possint, nisi prohibeatur.

4. Infertur tertio, si aliquis falsò existimans se commisisse aliquod peccatum, quod revera non commisit, solum illud confiteatur, & absolvatur, Sacramentum non subsistere. Nam forma prolata à Sacerdote est propositio de subiecto non supponente, cum revera peccati, à quo solvatur, vinculum non habeat. Unde dum pro materia proxima Sacramenti Poenitentiae assignatur dolor, & confessio, intelligitur de peccatis veris, non autem fictis.

5. Quid verò de peccatis dubiis? Paucis accipe. Vel dubium est de qualitate, an sint mortalia, vel venialia. Et tunc sine dubio huic tribunali exponenda sunt, ut Sacerdos, cujus est inter lepram, & lepram distinguere, judicet, feratque sententiam. Vel est dubium facti, an peccata, quæ certò creduntur mortalia, admiseris. Et ea etiam sub dubio confiteri teneris, adjunctis aliis, quæ certam materiam præbeant: quia & illa omittere, quæ fortassis commissa sunt, periculosum est; & illa sola exponere, quibus irritum fieret Sacramentum, falsæ materiae, si forte patrata non sint, appositione, Sacramenti integritati injurium. Et certè sicut de peccatis dubiis tenentur homines conteri, ne æternæ damnationis periculo se exponant, ita ea confiteri omnes tenentur, cum Christus Sacerdotes reliquerit sui Vicarios, ad quos recurrere tenentur fideles per confessionem, sicut ad Christum recurrunt per contritionem. Maximè quia in dubiis tutior pars est eligenda, saltem ubi periculum est certum. Sicut morbo periculoso, tametsi dubio, tenemur illud remedium adhibere, quod alioquin non nociturum certum est. Obligatio enim certa non solum regulatur penes ipsum factum, sed penes certum periculum. Neque sic
pro

pro debito dubio datur certa , & æquè magna solutio , ac pro certo ; cùm peccatum tantum dubiè sit confitendum , & longè minori , quàm certum , puniendum sit pœnâ , etiam Reo salutari. Aliud est de foro exteriori & contentioso , in quo nemo tenetur stante dubio confiteri crimen judici interroganti : quia in dubiis , quæ in præjudicium nostrum vergunt , melior est conditio bonam famam possidentis. Unde regula juris , *in dubio non præsumitur delictum , nisi probetur* , solùm locum habet in iudicio forensi , quod primò & per se institutum est ad puniendum Reum , non autem in tribunali pœnitentiæ , quod à Christo institutum agnoscitur non ad puniendum , sed ad liberandum Reum , si delicta commissa fateatur. Regula altera , *in dubio melior est conditio possidentis* , tantum valet in dubio de præcepto , non autem quando de præcepto circa rem dubiam aliunde constat.

6. Hinc sequitur , quod confessus peccatum ut dubium , si postea certus de illo fiat , confiteri illud ut certum iterùm debeat ; cum peccatum confiteri oporteat , non solùm ut fuit , sed etiam ut est pro præsentis in conscientia. Consequenter dicendum putamus , quod dùm aliquis in numero vices aliquot sub dubio expressit , illas postea , de quibus certus fit , ut certas iterùm confiteri debeat. Quare confessus se pejerasse circiter decies , si postea certò deprehendat se id fecisse duodecies , tenetur illum numerum confiteri ut certum. Qui enim dicit se decies circiter , seu plùs minùsve pejerasse , perinde est , ac si dicat se pejerasse quidem septies , aut etiam octies , attamen dubitare , annon fortè undecies , aut duodecies jurarit falsum : ergò revera sub solo dubio confitetur duodecimum perjurium. Ergo si postea deprehendat se revera dixisse duodecimum falsum iuramentum , debet rursum se accusare de illo absolutè , & non sub dubio : cum numerus peccatorum mortalium exactè , æquè ac species , in confessione explicari , & determinari de-

debeat. Respondet quidem Diana, *maiorē requiri exactionem in explicanda substantia peccati, quā in numero; sufficereque numerum circiter declarari, quantus occurrit post diligentiam sufficientem, ut communi usu receptum est, ex quo magis, quā ex principiis metaphysicis de confessionis integritate judicandum est.* Nos verò differentiam nullam agnoscimus inter speciem peccati, & numerum quoad necessitatem distinctè explicandi, & exactè determinandi in confessione: neque discrimen illud in Tridentino legitur nec priorum hominum usus probat, nec ratio. Quare sicuti peccatum, quod dictum fuit ut dubium sed postea deprehenditur certum, ex communi Ecclesiæ sensu (teste Dicastillo, qui dicit, *peccatum semel dictum ut dubium, non debere iterum ut certum explicari, inauditum est in Ecclesia Dei*) Tract. 1. de pœnit. Disp. 9. num. 141. in confessione debet postea dici ut certum: sic de numero incerto, talem esse explicandum, si postea certò constet, quantus determinatè fuerit, dum scilicet constat fuisse majorem. Nec videmus, quā loquantur consequenter, admittentes primum, & secundum negantes. Sed quid si postea occurrat pœnitenti se in numero excessisse? Ad nihil tenetur. Siquidem confessus est omnia, & singula sua peccata in numero majori (quem bona fide exprimendo non peccavit) inclusa. Non tamen est permittendum, quod aliqui dicunt, ut se in tuto constituent, se malle excedere, quā deficere: cum confessio debeat esse fidelis, & verax.

7. Quod numeris præcedentibus dictum est, à fortiori dicendum, quando certus de peccato mortali à se commisso, prudenter dubitat, nūm sit confessus. Tunc enim constat contractam esse obligationem confitendi, & nulla sufficiens ratio occurrit, quod illa obligatio sit impleta (nam dubia solutio non extinguit debitum certum) ac proinde possessio stat pro præcepto contra pœnitentem. Qui tamen solitus diligenter discutere con-

scien-

scientiam , & integrè confiteri omnia , quæ post conscientiae examen memoriae occurrunt , post longum tempus merè non recordaretur confessionis alicujus peccati mortalis , illic trepidaret timore , ne sit confessus , ubi non est timor : proinde non deberet illius confessionem iterare , quia pro illa stat præsumptio. Quid verò ad casum sequentem :

8. Titius à multis annis non confessus , scripto mandavit quidquid ei post seriam reflexionem in mentem venit , & coram Confessario eam chartam recitavit fide quàm optimā. Post multum verò temporis dubitat , an recitarit omnia , quia unum è peccatis mortiferis exaraverat minori caractere , quàm cætera ; unde facile fieri potuit , ut transilisset peccatum istud , nec ullo modo recordatur se illud memorasse ; teneturne illud iterum confiteri ?

9. R. negativè , si habuerit intentionem recitandi omnia , quæ scripserat , nec legerit suam chartam nimium festinanter , aut in loco multum obscuro. Siquidem ratio in contrarium petita inde , quod non meminerit se legisse peccatum illud , & facile potuerit ob indicatam circumstantiam fieri , ut istud transilisset , insufficiens videtur ad gignendum prudens dubium , & consequenter ad inducendam obligationem confessionis repetendæ. Imò etsi utcumque festinanter legisset suam chartulam , nec tunc quidem dicens foret dubitare prudenter , si tantum idèò dubitat , quia non recordatur se legisse. Cum multò rarissimum sit , ut aliquod peccatum transiliatur penitus à serio volentibus confiteri omnia , nec admodum festinantibus. Unde quod ait S. Th. 3. p. q. 83. a. 6. ad 5. *licet Sacerdos non recolat se dixisse aliqua eorum , quæ debuit , non tamen debet ex hoc mente perturbari : non enim qui multa dicit , recolit omnium , quæ dixit ; idem in casu dicendum arbitror. Si tamen ponamus , & locum fuisse perobscurum , & peccatum illud non fuisse commune , sed tale , ut sine singulari rubore manifest-*

festari nequiverit, ipsum verò Titium meminisse quod cætera omnia recitarit: certè obliuio tam singularis ruboris, quàm manifestatio illius peccati, juncta festinationi, obscuritati loci, & characteris tenuitati, subministrat rationem satis fortem, ut Titius merito, vel absolutè judicare debeat se illud transiluisse, vel certè, omnibus consideratis, prudenter dubitare, adeoque obligatum esse ad rursùm confitendum.

10 Qui peccatum, ut factum fuit, exposuit, ignorans vel dubitans, an mortale fuerit, nil postea addere debet, etiamsi deprehendat fuisse mortale; eo quod discretio qualitatis ad Confessarium potius; quàm ad poenitentem pertineat. Similiter qui inculpabiliter confessus est mortale, quod constat Confessarium ignorasse ut tale, non obligatur illud iterùm alteri sufficienti scientiã prædito confiteri: quia fecit ex parte sua, quod veri poenitentis fuit. Tenetur tamen obligationibus ex peccato natis satisfacere, etsi per ignorantiam ei obligationes illæ impositæ non fuerint, V. G. restituere honorem, aut bona injustè ablata: quia talis obligatio ex natura rei remissioni peccati est annexa juxta illud: *non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*. Quod & in aliis obligationibus verificatur, ut quando reconciliatio est facienda, aut tollendum scandalum. Dictum est, *qui inculpabiliter &c.* si enim per ipsum stetit, quò minus peccatorum gravitas intelligeretur (utique quod verborum involucris, & decurtationibus, vel excusationibus ea palliauerit, aut scienter ad talem ignarum Confessarium accesserit, ut ita peccatorum verecundiam evaderet) certum est teneri alteri scienti, & docto iterùm confiteri. Siquidem itla confessio non fuit vera accusatio, sed potius excusatio, vel fictio, & dolus. Concludens prudenter, sicut in negotiis magni momenti vir serius solet, vel se non peccasse, vel esse confessum, ad nil tenetur. Non enim plus ab homine quoad memoriam infirmo
exigi

exigi potest, nisi cum molestiis innumeris, & carnificinâ. Similiter scrupulosos, qui passim dubia formant, ut possint omittere omnia, nisi quæ certò credunt mortalia fuisse, excusat incommodum gravissimum perpetuò inhærendi suis scrupulis. Unde suadendum est illis, ut omnia dubia contemnant: quia etiam in manifestè licitis dubitare solent, an peccaverint.

Concil.
Trid. sess.
14. cap.

Concil.
Trid. ibid.

11. Sicut peccata dubia sub dubio sunt confitenda, ita magis certò, si sint mortalia, etiamsi occultissima illa sint, & tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa. Cum enim *universa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & veracunda confessione à Deo querere.* Proinde rectè dicuntur materia necessaria confessionis, non quod ex eis hoc Sacramentum necessariò constet, sed quod ista sine illo, aut ejus voto remitti non possint. *Venialia verò, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter, citràque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat (ac proinde sint confessionis materia apta, & sufficiens) taceri tamen citrà culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.* Unde ab aliis rectè dicuntur materia libera, quia pœnitenti liberum est ea in confessione dicere, vel omittere. An etiam liberum Confessario, ab iis ritè confessis absolvere, vel non absolvere? Affirmant nonnulli ob praxim Græcorum, de quibus in suo Euchologio ita ait Noster Goar: *illi sedentes, pœnitentes pariter sedentes (pro antiquo Latinorum more apud Alcuinum de Div. off. ubi de capite jejunii) pro exomologesi audiunt: si leves & veniâ dignas pœnitentis culpas deprehenderint, nullam adhibent absolutionem, sed de pio, devotoque quodam opere monitum, amicè remittunt.* Quem usum, seu veriùs abusum in tantum aliqui æmulari dicuntur, ut sola venialia confi-

tentibus negandam absolutionem autument, si multorum relationibus credere fas sit. Verum contraria laudabilis praxis viget in Ecclesia Romana, in qua etiam pro solis venialibus absolutio datur. Et verò qui pro solis venialibus absolutionem negandam, & pro mortalibus, paulò saltem gravioribus, non nisi difficillimè, & post longas moras, variasque graves, arduas, ac difficiles, & nonnumquam exoticas satis perfectas pœnitentias, impertiendam volunt, non parùm hujus Sacramenti usum frequentiore hoc duplici abusu enervant.

12. Sicut non tenemur venialia confiteri absolute, ita nec integrè. Unde voluntariè aliqua omittens non peccat, esto Confessarius cogitet plura non latere. Similiter non peccat, qui lapsus in mortalia, confitetur eadem integrè uni, & postea venialia Confessario ordinario. Hoc enim à libertate pœnitentis dependet, etsi sit minùs congruum. Nec per hoc committit hypocrisim, aut decipit Confessarium ordinarium positivè, sed decipi permittit, consulens suæ verecundiæ, & bonæ apud illum existimationi. Melius tamen est sincerè totam conscientiam Confessario ordinario aperire: & peccaret, qui hac viâ declinare vellet oportunum remedium relinquendi occasiones, aut consuetudinem peccandi. Non debent tamen Confessarii conscientias ordinariarum pœnitentium coarctare, ne ad alium accedant: cùm id sit contra libertatem confessionis, quæ hac etiam occasione subinde præ verecundia sacrilegè instituitur. Proinde peccaret Sacerdos, si non esset facilis ad præbendam licentiam alteri confitendi: quia multi in Suppl. sunt adeò infirmi, quod potius sine confessione morerentur, quàm tali Sacerdoti confiterentur. Unde ad 6. illi, qui sunt nimis solliciti, ut conscientias subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis iniiciunt, & per consequens sibi ipsis. Notent hoc Confessarii illi, qui dum suos pœnitentes

nitentes alteri confessos intelligunt, eos ad se revertentes durè excipiunt, aut etiam torvè à se dimittunt. Expendant id etiam Prælati Religiosorum, & præsertim Monialium Confessarii, sæpè nimium difficiles in danda illis licentia, ut subinde alteri semel confiteantur.

13. Uti venialia non sunt necessariò in confessione exprimenda quoad substantiam, ita nec quoad numerum. Existimat tamen Cardinalis Lugo* in tantum virtute confessionis venialia remitti, V. G. mendacia, in quantum Confessarius confuso modo percipit eorum multitudinem; aliter verò non omnia, sed duo V. G. vel tria, secundum quod ex modo confitendi à Confessario percipitur. Sed hæc doctrina aliis meritò displicet, nec consonat communi praxi, & existimationi, quæ potius suadet, sufficere, quod venialia exprimantur indefinitè, ut remittantur omnia. Et ratio est: quia Sacramentum non postulat comparatione venialium distinctam notitiam multitudinis, sicut comparatione mortalium; ac proinde ejus vis, & efficacia potest se extendere ad totam multitudinem, etsi tantum confusè, & indefinitè proposuimus. Sicut virtus consecrationis extendit se ad totum hostiarum cumulum, etsi, præcisè quot sint formulæ, ignoretur. Quare fideles, & Confessarii non sunt de numero exprimendo quoad venialia multum solliciti. Quod verò ait Vir Eminentissimus, quando venialia indefinitè exprimuntur, solum remitti, quatenus confuso modo Confessarius numerum percipit, V. G. duo vel tria, aut intra eandem speciem graviora, aliunde non subsistit. Non enim major est ratio, cur unum remitteretur, quàm aliud, quando nullum determinatur; sicuti idcirco vi indeterminatæ intentionis consecrandi nil consecratur.

14. Quoniam eadem materia remota duplici Sacramento deservit, rectè quòque pro sufficienti confessionis materia statuitur peccatum legitime

ante

* Dis. 9.
num. 56.
& Disp.
14. num.
142.

ante confessum, & remissum, cuius repetita confessio novo dolore informata omnino probanda videtur: quia quanto pluribus Sacerdotibus confitetur quis, tanto plus de poena ei remittetur, tum ex erubescencia confessionis, quae in poenam satisfactoriam computatur, tum ex vi clavium. Unde toties posset aliquis confiteri, quod ab omni poena liberaretur. Nec reiteratio injuriam facit Sacramento, nisi illi, in quo sanctificatio adhibetur vel per characteris impressionem, vel per materiae consecrationem: quorum neutrum est in Poenitentia. Accedit quod hac via confessio venialium, in qua frequentissime labimur, non parum allevetur. Unde laudabilis praxis est multorum, post confessionem venialium, majoris securitatis ergo, mortale aliquod de vita praeterita adjungere. Duo tamen tunc cavenda. Alterum, ne poenitentes de venialium contritione, & emendatione minus sint solliciti, quam si haec sola confiterentur. Alterum, ne mortale illud quasi ex consuetudine subjungant, sine novo dolore & detestatione, historicè magis ipsum narrando, quam de eo Sacramentaliter se accusando.

15. In secunda illius confessione non est necessarium indicare, quod ante confessioni adhuc subjectum fuerit, eo quod poenitens possit juri suo & commodo cedere, ut bis eandem verecundiam, & poenam Sacramentalem sustineat. E contrario mortalia numquam confessa ille non sufficienter exponit, qui ante illa se adhuc confessum fuisse simulat, utpote non plenè ex parte sua verecundiam subiens, & praeterea impediens judicium condignè punitivum, rem profectò non levem, pro qua numerum & species peccatorum Christus exponi voluit, prout in Tridentino declaratum est, & patet ex ipsa natura hujus Sacramenti, quod institutum est per modum judicii, in quo ad sententiam debitè ferendam necessaria est cognitio totius causae. Unde recte Concilium Tridentinum: *constat.... Sacer-*

S. Tho in

4. d. 17.

q. 3. a. 3.

quæsi-

unc. 5.

ad 4.

Sess. 14.
cap. 5.

duces iudicium hoc incognitâ causâ exercere non potuisse, neque aequitatem quidem illos in pœnis iungendis servare potuisse, si fideles in genere dumtaxat, & non potius in specie... sua mortalia peccata declarassent.

16. Etsi certum sit, numerum peccatorum mortalium sub novo mortali peccato, quoad moraliter fieri potest, esse exprimendum: nihilominus paucissimos reperire est, qui Rei diversarum specierum, numerum peccatorum circa eas admissorum exprimant. Longè autem plurimi censent se multum præstare, dum dicunt: *feci aliquoties, feci sæpius, vel sæpiissimè.* Quid igitur aget Confessarius cum pœnitente, qui de numero peccatorum interrogatus, eo quod ita confitetur, *aliquando pejeravi, nonnumquam detraxi, sæpè fornicatus sum*, dicit, se non esse solitum aliter confiteri, nec umquam de numero fuisse interrogatum? R. si pœnitens de proposito omiserit numerum exprimere, vel sciens, quod esset exprimendus, idèò non expresserit, quia non interrogabatur, vel denique per ignorantiam crassam aut affectatam ita confessus fuerit; omninò urgendus est ad illarum confessionum repetitionem, nec est antea absolvendus. Si verò bona fide processerit, simpliciter existimans non esse necessarium aliter numerum exprimere, non sunt iterandæ quidem præcedentes confessiones, sed supplendus earum defectus per verosimilis numeri omissi expressio- nem; & instruendus talis pœnitens, quod posterùm teneatur numerum exprimere. Optimum autem erit consilium, ut confessionem generalem totiùs vitæ instituat, si ad illam faciendam induci possit, & fuerit idoneus.

17. Circa numerum exprimendum duo sunt observanda. Primum: ubi non potest pœnitens certum numerum exprimere, ut exprimat verosimilem, & qui magis ad certum accedere censetur, addendo, *plùs vel minùs*. Advertendum tamen, ut non quasi divinando, aut in genere

nume-

numerum quemcumque , etiam majorem fumendo , confiteatur , sed prudenti æstimatione & reminiscentiâ , quis vero similior sit numerus , expendat. Unde perperam agunt illi poenitentes , qui absque judicio & debito examine quasi ad singulos numeros adhibent particulas illas , *plus* , *minusve* sibi abblandientes quasi omnium numerum per hoc suppleant , quod falsum est. Cum enim suppletio debeat esse moralis , ex judicio & morali examine fiat necesse est. Alterum est : ut cum nec certus , nec vero similis aliquis numerus colligi potest propter lapsum multitudinem , & nimis diuturnam confessionis dilationem , candidè aperiatur poenitens in qualibet specie suum statum , videlicet inclinationes pravas , consuetudinem , modos & frequentias lapsum per diem aut hebdomadam , durationem temporis , quâ in peccatorum commissione voluntariè permansit , incentiva occurrentia , &c. Ex his enim prudens Confessarius statum poenitentis melius cognoscet , quàm ex numeri alicujus conjecturalis expressione , quam plures faciunt ad evadendam Confessarii eos urgentis importunitatem.

18. Hinc Confessarii Rusticorum , aut Rudium , veleorum , qui diutissimè in peccatis perdurantes vix ullam salutis suæ curam habuerunt , certius in notitiam statûs peccatoris prevenient , examinando illius modum ordinarium vivendi in genere , cum inclinationibus pravis , conversationibus , consuetudinibus , quàm miserè poenitentem torquendo super expressione numeri , quæ talibus est impossibilis. Si quid enim ad importunitatem Confessarii dicant , illud divinando dicere , & non nisi conjecturam parùm verosimilem facere , experienciâ compertum est : tum quia in diversis peccatis ferè eundem numerum expriment , licet unum præ altero longè frequentius fuerit ; tum quia postea specialius interrogati , quoties in die , hebdomadâ , vel mense , ex propria declaratione non rarò deprehenditur

vix tertiam numeri partem fuisse prius expressam. Unde ordinariè dicere solent, *feci plùs centies, plùs millies*. Quis autem credat illos talem numerum tam parvo, quo se examinarunt, tempore potuisse memorià percurrere? Sanè audito huiusmodi numero, nulla certitudo alia Confessario obtingere potest, nisi quod frequentissimè peccator lapsus fuerit. Unde cum dicit, *centies, vel plùs centies*, hoc est, *frequentissimè*: & cum dicit, *plùs quàm millies*, hoc est, *toties quoties*, & *quasi continuè*. Itaque cum ab huiusmodi pœnitentibus Confessarii semel numerum petierint, videntes illos tergiversari, aut conijcere potius, quàm ex morali ætimatione numerum aliquem exprimere, non sint importuni interrogando *quoties*, sed de statu & modis (ut dictum est) inquirent, inde sibi iudicium de statu pœnitentis formando, de quo & ipsum informant. Sed pro praxi ad casus in particulari paulisper descendamus.

19. Meretrix non sufficienter confitetur, si dicat se per annum omnibus, tam conjugatis, quàm solutis, tam Clericis & Religiosis, quàm Laicis fuisse expositam: cum ex duabus ita æqualiter expositis fieri possit, ut una centies, & sæpiùs cum Clericis, aut conjugatis, alia fortassis vix decies peccarit. Itaque conetur talis numerum peccatorum eorundem (quoad moraliter fieri potest) exponere. Quod quidem faciliùs fiet, si non totam simul summam computet, sed verosimiliter dicat, quoties circiter in hebdomada vel mense cum talibus & talibus personis peccaverit. Id quod similiter in aliis quoque peccatis, quæ per consuetudinem frequentantur, faciendum est. Circa numerum actuum interiorum non videntur cogendæ meretrices, cum impossibile sit eos ad aliquem numerum reducere sine periculo maximi erroris per excessum, aut defectum. Quod de meretricibus dictum est, conformiter de concubinariis dicendum, non sufficere videlicet, si

con

confiteatur concubiniarius, quanto tempore concubinam domi habuerit, addendo etiam se eam velut uxore usum fuisse per tot menses & annos: sed præterea species luxuriæ, quas cum ea admisit, exprimere oportet, & singularum verosimilem numerum, dicendo, quoties circiter in hebdomada, vel mense.

20. Qui passim solet turpiter concupiscere mulieres sibi obvias, aut circa eas morosè delectari, satisfacit, si præter conditionem suæ personæ, explicet quàm diu illam habuerit consuetudinem, & species principales, V. G. an frequenter circa conjugatas an aliquando circa cognatas, vel personas Sacras delectationem morosam, aut mœchandi desiderium habuerit; dicendo specierum, quarum potest, & quoad potest, numerum verosimilem, qui in concupiscentiis saltem rarioribus, V. G. incæstuosis & sacrilegis, ad assequendum moraliter, non videtur adeò difficilis. Sed quid de illis hominibus, qui consuevere toto ferè die colloqui de rebus turpissimis, sine ullo delectu circa materiam, vel socios, tam circa conjugatas, quàm solutas? Vitium hoc admodum frequens est non solum in conventibus ruralibus utriusque sexûs, vulgò *Labayen*, & conventiculis oppidanis, in quibus (proh pudor!) nonnulli ex jactantia suas referunt impudicitias, & sæpissimè à se factas fingunt, quas fecerunt numquam; sed etiam in hominibus rusticis, & plebeis, dum eos simul laborare contingit. In illis videndum est primò, in loquente, quâ intentione quis locutus fuerit turpia, & lasciva: an animo seipsum, aut alios ad libidinem provocandi, vel oblectandi se rebus ipsis turpibus, quas narrant, aut cum alicujus similis delectationis periculo, quod regulariter mortale est; an verò ex levitate dumtaxat, vel ob solam delectationem, quæ non transeat ad res per verba significatas, sed in ipsis verbis, eorumve artificio sistat, quod solum veniale est, modò adsit aliorum scandalum, & alicujus ulte-

rioris consensûs periculum proprium. Secundò ex parte materiæ considerandum, de quibus rebus colloquia commisceantur. Denique ex parte audientium, coràm quot personis, & qualibus. Nec à peccato excusanda sunt hujusmodi spurciloquia, quod coràm conjugatis dumtaxat proferantur (ut sibi communiter persuadent uxorati existimantes sibi pœnè licere hac in materia loqui, quidquid libet) imò ex hoc capite sæpè graviora sunt peccata, si nimirum multum obscœna fuerint, & ad venerem vehementer provocantia. Si tamen non admodum lasciva sint, per se loquendo minùs peccat coràm conjugatis turpiter loquens, quàm coram juvenibus & puellis, in quibus ut plurimum majus est periculum, quàm in maritatis & uxoris, quos turpiloquiis communibus non ita facilè carnaliter moveri, experientiâ notum est. Porro ad cognoscendum moraliter numerum & qualitates personarum, quæ talibus turpiloquiis interfuerunt, non parùm juvare poterit Confessarium, si inquirat, quales ordinariè sint personæ in illis conventibus, quos frequentat, quibuscum ordinariè conversari soleat, aut simul laborare, & deinde interroget, an etiam extra communia consortia aliquando talia spurciloquia commiscuerit.

21. Solutus cum soluta tota nocte decumbens, animo explendi libidinem, quoad posset, non sufficienter confitetur, si dicat, *tota nocte in lecto impudicè conversatus sum cum una, quacum feci quod volui*, sed exprimere debet, quoties cum ea copulam habuerit. Cùm enim quælibet fornicatio sit actio totalis & completa, nec una ordinetur ad aliam, intentio eas certò exercendi intra aliquod certum tempus, non sufficit ad efficiendum, ut eæ sint una moraliter actio peccaminosa. Quis enim uniùs dumtaxat peccati mortalis damnet illum, qui ex vi propositi initio. Quadragesimæ facti ne semel quidem jejunat, nisi tortè Sabbato Sancto? Verba tamen, oscula, & tactus impudici exerciti

exerciti in ordine ad copulam subsecutam (nisi multum extraordinariè duraverint, aut specialem modum turpitudinis contineant) non sunt necessariò exprimendi, sed sufficit, si manifestetur ipsa copula, cum hæc malitiam tactuum includat, & intentio copulæ periculum alterius peccati. V. G. pollutionis à tactibus excludat. Idem non improbabiler multi dicunt de tactibus & osculis immediatè copulam subsequenter, si periculum vel ordinatio ad novam copulam vel pollutionem secludatur: quia sunt prioris copulæ complementum, & quasi illius approbatio. At verò illi tactus impudici, qui præcesserunt copulam non intentam, sed per accidens secutam, seorsim à copula sunt declarandi. Siquidem in illo casu non faciunt moraliter quid unum cum illa.

22. Fur non sufficienter confitetur, si dicat: *jam à quinquennio V. G. ita perditè deditus sum furtis, ut, cum se offert occasio, sicut sapissimè offertur, surripiam quæ possum. Et quidem res sacras, notabilis pretii, è loco sacro quinquies, aut Sexies.* Sed præterea explicare debet totam quantitatem rei acceptæ, dicendo quantum communiter solitus fuerit singulis furtis plus minùsve surripere, ut ita ex utraque notitia colligi possit verosimilis numerus. Ad hæc à quibus personis furatus sit, à divitibus, an pauperibus, & nocumentum, quod per furtum intulit, si per eadem fortè aliquos depauperavit. Utrùm etiam non consueverit armatus incedere ad sibi obsistentes occidendum aut lædendum, & quot graviter læserit, & occiderit.

23. Qui pluribus juramentis continuis confirmatrem falsam, vel in eadem iracundia pluries blasphematur, vel uno impetu plura verba contumeliosa aut infamatoria ejusdem speciei in aliquem evomit, vel eodem tempore mulierem sæpiùs lascivè tangit, aut in eodem furore tria vel quatuor vulnera successivè uni, eidemque infligit, solum committit unicum numero pec-

carum : quia omnes actiones illæ continuantur , & in uno aliquo adunantur. Sed quid de eo , qui sæpius habuit delectationes morosas , desideria fornicationis , vindictæ , &c. ? Censent aliqui , non tot admisisse peccata , quoties illa desideria vel illas cogitationes habuit , sed attendere oportere , quoties actiones illas repetierit , postquam liberè constituit ab illo inordinato affectu discedere. Siquidem , inquiunt , quando cogitas rem turpem , vindictam , & similia , instituis quasi congressum cum objecto malo , sicut instituis cum illo , quem incipis contumeliis petere. Sicut ergò non censeris hîc toties multiplicare numero contumelias , quoties easdem repetis , aut con- similes ingeris , sed solùm tunc , quando repetis , postquam liberè cessasti ; ita etiam non multiplicas peccata desideriorum , nisi liberè cesses à congressu cum objecto desiderato. Censetur autem moralis idem congressus (ut loquuntur) cum objecto , quàm diu ab ea cogitatione animus non discedit , licèt brevi morulâ , casu , vel naturali aliqua distractione interrumpatur. Postquam verò voluntariè ab ea cogitatione divertimus , licèt non per revocationem voluntatis præteritæ , jam congressus ille cum objecto censetur finitus & completus , datâ nimirum licentiâ discendendi & abeundi. Quod si postea redeat , censebitur novus congressus , & aliâ occasione de novo peccari , non primâ. Nobis hæc sententia sic explicata non displicet. Haud tamen placet , quod videatur velle adstruere , nimirum tunc esse desideria moraliter repetita , & non potius unum , idemque moraliter continuatum , quod secundum nos dicendum putamus : cum certum sit in casu solùm dari interruptionem physicam actûs , non moralem.

24. Qui statuit occidere inimicum , ut primùm ei occurrerit , committit tantùm unum numero peccatum , si statim se accingat ad paranda omnia opportuna neci inferendæ , ut si sclopetum

oneret

oneret, gladium acuat, equum conscendat, iter ingrediatur, esto ante scelus patratum semel, iterumve obdormiscat. Si autem identidem suum propositum iteret, postquam ab eo voluntariè se diverterat, aut si post illam obfirmatam voluntatem opportuna illi occasio occurrat hostem medio tollendi, negligat tamen, etiam de meliori non cogitans, censebitur revocasse propositum, proinde consciscere novum numero scelus renovando eam voluntatem: & maximè si illum facti illius barbari consilii poenituerit, & post poenitudinem iterum arridere incipiat. Poenitudo siquidem, mutatioque propositi tollit unitatem: ac proinde hoc in confessione necessarium exprimendum est.

25. Confitendæ similiter sunt plures rationes objectivæ solo numero diversæ, quas idem actus internus vel externus respicit: ut sunt plures actiones malæ peragenda jura plura seu uniùs, seu diversorum simul violata. Actus enim, sicut à pluribus objectis specifis malitiam speciei multiplicem, ita à pluribus objectis numericis numericè multiplicem contrahit. Unde confitendus est numerus Sanctorum, contra quos uno actu blasphematur, vel personarum, contra quas uno actu peccatur homicidio, detractione, scandalo directo: imò etiam indirecto, nam in eo interpretativè ruina plurium intenditur & procuratur. Proinde qui unica detractione infamat integrum Monasterium, aut ex animo dicit, *diabolus*, auferat omnes illius pagi incolas, tot peccata committit, quot sunt personæ in illo Monasterio vel pago.

26. Effectus necessarius ex peccato externo saltem non retractato secutus, confitendus est, ut externi complementum. Quod satis ostendit praxis fidelium, secundum quam Reus homicidii confiteri solet non tantum se, quantum poterat, tentasse alterum occidere, V. G. scloperum explodendo, aut venenum propinando, sed etiam eum defacto occidisse. Oppositum tamen non
im-

improbabiliter dicitur, quando actus peccati ante effectum secutum retractatus est, præsertim si antecedenter confessioni subjectus fuerit: ne bis idem peccatum confitendum sit, aut detur occasio peccatori differendi confessionem, donec effectus peccati sit subsecutus.

Sess. 14.
cap. 5.

27. *Circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant*, definitum est in Tridentino, quod sine illis peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponantur, nec Iudicibus innotescant: & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Quod verum habet si circumstantia mutet speciem moralem, seu ex parte objecti sumptam, siue solùm speciem Theologicam, seu reatûs, prout dum actum de peccato veniali transfert in mortale. Unde circumstantia notabilis quantitatis in furto exprimenda est, licèt furtum magnum & parvum sint ejusdem speciei moralis, & eidem virtuti iustitiæ opposita.

In 4. dist.
16. q. 3. a.
2. quæsti-
unc. 5.

28. Sed quid de circumstantiis intra eandem speciem peccati mortalis purè aggravantibus? Si usque ad novam virtualiter malitiam mortalem intra eandem speciem ascendant, de necessitate in confessione explicari debent, cùm ratio Concilii Tridentini æquè pro illis militet, ac pro circumstantiis speciem mutantibus. Nec contrariamur Doctori Angelico, dum ait: *quidam dicunt quod omnes circumstantias, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoria occurrant. Alii verò dicunt quod non sint de necessitate confitende, nisi circumstantiæ, quæ ad aliud genus peccati trahunt: & hoc est probabilius.* Manifestum enim est ipsum loqui de circumstantiis quadantenus quidem notabiliter, sed tamen citra peccatum mortale, seu novam mortalem malitiam intra eandem speciem aggravantibus; siquidem pro ratione subjungit: *quia venialia non sunt de ne-*
cessita-

cessitate confitenda, sed tantum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent. Et in solutione ad 1. dicit, quod quamvis homo de Sodoma, id est, de peccato mortali non possit exire nisi per confessionem: tamen de illis, quæ circa sunt, id est, de venialibus, & circumstantiis, quæ venialibus equivalent, potest homo exire sine confessione. Non poterat mentem suam reddere illustriorem, cum hanc difficultatem de confitendis circumstantiis non mutantibus speciem ex professo tractans, seipsum declaret dicendo, quod loquatur de circumstantiis, quæ venialibus æquivalent, à quibus necesse non est per confessionem exire. Unde in 4. ad Annib. dist. 16. q. unic. ubi eandem quæstionem instituit, an omnis circumstantia sit confitenda? Respondet, quod circumstantia, quæ novam rationem peccati mortalis addit, de necessitate est confitenda, aliàs non.

29. Ex quo patet pro praxi, quod usque circumstantia aggravari debeat, ut sit in confessione necessario explicanda. Eò usque videlicet, ut malitia, quam superaddit ultra malitiam specificam peccati, sit talis, quæ per se sufficiat ad peccatum mortale. V. G. si materia gravis furti infima sit florenus, qui furatus est duos, tenetur id explicare, secus si infra, V. G. unum cum dimidio. Ratio est, quia si aggravatio in eo, quod superaddit, sit culpa mortalis, licet non mutet speciem moralem, seu ex parte objecti, mutat tamen speciem Theologicam, quæ præcisè respicit offensam Dei, estque nova additio offensæ mortalis, quamvis sit eadem species moralis. Quamquam autem hæc regula verum habeat, & in circumstantia pertinente ad quantitatem materiæ possit facile ad praxim deduci, in circumstantia tamen intentionis, & durationis pati videtur difficultatem, ut propterea nostra sententia multis videatur rigorosa nimis. Verum etsi in duratione & intensione aggravet notabiliter in ordine

ordine ad malitiam peccati quævis pars libera, non tamen in ordine ad confessionem, ne, cum sit difficillimum illius augmenti minutias assequi & explicare, confessio carnificina fiat. Quare illa sola duratio & intensio in ordine ad confessionem notabiliter aggravat, quæ ordinarium modum in certo genere non parùm excedit. Si verò notabiliter major solito non fuerit, moraliter intelligitur, actu ipso explicato.

30. Quid verò de circumstantiis notabiliter diminuentibus? Aliæ minuunt intra eandem speciem, aliæ speciem mutando sive moralem, seu ex parte objecti, sive Theologicam, seu ex parte reatûs. Hoc autem contingere potest quadrifariam. Primò si actus circumstantionatè explicatus nullum sit peccatum, qui simpliciter dictus videri posset culpa mortalis: ut si quis dicat se occidisse hominem, sed id fecerit in sui defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ. Secundò si circumstantia addita declaret solùm esse veniale, quod esset aliàs mortale; ut motus gravis iræ ex subreptione, & subito impetu, cum imperfecta dumtaxat & semiplena deliberatione. Tertiò si circumstantia tollat unum malitiam mortalem, quamvis relinquat aliam: ut si aliquis scienter occidat hominem, quem invincibiliter ignorat esse Clericum, excusatur à sacrilegio, sed non ab homicidio. Quartò denique si actus sine circumstantia appareat unius speciei, cum illâ verò, alterius, licet levioris. Et in his omnibus certum est circumstantias esse declarandas, vel absolutè, ut dum circumstantia minuens actum transfert ad aliam speciem peccati mortalis, licet levioris: vel saltem in hypothesi quod aliquis actum confiteri velit, ut dum circumstantia illum aut omninò à mortali excusat, aut de mortali facit veniale. Si verò diminutio illa non extrahat actum à peccato mortali, nec ad aliam speciem mortalis transferat, existimamus per se loquendo circumstantiam

tiam alleviantem subtrahi posse, siquidem illa à peccato excusativa est, non accusativa, nec illa additio circumstantiæ peccatum est; sed peccati diminutio. Unde nec notitia ejus per se conducit ad medicinam & curationem conscientiæ, quia quod excusat & alleviat, per se loquendo curatione & pœna non eget. Et quamvis iudex majorem fortè concipiat gravitatem, nullum hinc grave incommodum sequitur in hoc judicio, & si quod sequitur, totum cedit in gravamen pœnitentis, qui potest cedere juri suo, eritque ei utile ad plenioris satisfactionem. Per accidens tamen non est inconveniens, quod quis aliquando confiteri debeat circumstantiam alleviantem, quando videlicet illa conducit ad veritatem culpæ cognoscendam, ne erretur in veritate confessionis, aut adhibenda medicina.

§. II.

REUS CITATUS.

CORAM HOC SACRO TRIBUNALI.

I. **R**eus in hoc Sacramentali judicio est omnis & solus homo baptizatus, qui conscientiam habet alicujus peccati mortalis post baptismum commissi. Citatur autem ad sacrum hoc tribunal jure Divino Joannis 20. cum Christus à mortuis excitatus, insufflavit in Discipulos, dicens: *accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Hoc ipso enim, quo Apostolis, eorumque legitimis successoribus tribuitur judiciaria remittendorum, retinendorumque peccatorum potestas, sufficienter peccator, mortalis sibi criminis post baptismum conscius, hac legis necessitate citatur, & comparere compellitur, si justificari velit, & remissionem peccatorum accipere,